

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของเรื่อง

ตัวเงินนั้นเกิดจากความคิดของพ่อค้าระหว่างประเทศ เพื่อโอนหนี้การค้าอันต้องชำระ ณ ที่หนึ่ง ไปยังอีกที่หนึ่งโดยไม่ต้องส่งเงินสดไป เมื่อพ่อค้าซื้อของหรือนำของไปขาย ณ ต่างประเทศ แทนที่จะนำเงินสดไปชำระหรือรับชำระเงินสดกลับมา ก็ทำคำสั่งให้ลูกหนี้ของตนในประเทศนั้นจ่ายเงินให้แก่ผู้ขาย หรือรับคำสั่งของผู้ซื้อในประเทศนั้นให้ลูกหนี้ในประเทศของผู้ขายจ่ายเงินชำระหนี้ให้ เป็นความคิดที่เริ่มขึ้นจากพวกยิวตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 12 ในภาคพื้นยุโรป¹ ในสมัยเริ่มแรกที่มีการใช้ตัวเงินกันในคริสต์ศตวรรษที่ 12 และแม้กระทั่งได้มีการใช้กันอย่างแพร่หลายในทวีปยุโรป และประเทศอังกฤษในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 15 - 16 นั้น ก็ยังไม่มีกฎหมายตัวเงินที่เป็นลายลักษณ์อักษร การปฏิบัติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเงินทั้งหลาย จึงอยู่ภายใต้บังคับของธรรมเนียมปฏิบัติ และจารีตประเพณีทางการค้าซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นกฎหมายจารีตประเพณีที่เรียกกันว่า กฎหมายพ่อค้า (law merchant)²

นับแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17 เป็นต้นมา ได้เริ่มปรากฏกฎเกณฑ์ท้องถิ่นเกี่ยวกับตัวแลกเงินที่แตกต่างกันออกไปเป็นจำนวนมาก³ ทำให้เกิดความแตกต่างทางกฎหมาย

¹จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบัญชีเดินสะพัดและตัวเงิน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528) , หน้า 33 - 34.

²เสาวนีย์ อัสวโรจน์, คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวเงิน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2537) , หน้า 3.

³Jurgen Dohm, "Draft Uniform Law on International Bills of Exchange And International Promissory Notes , " The American Journal of Comparative Law 21 (1973) : 474.

ตัวแลกเงินแม้แต่ในรัฐเดียวกันเอง และเกิดผลกระทบโดยตรงต่อการหมุนเวียนของตัวแลกเงินในทางการค้าระหว่างประเทศ จึงมีความพยายามในการขจัดความไม่มีเสถียรภาพอันเป็นอุปสรรคของการใช้ตัวแลกเงินในทางการค้าระหว่างประเทศ โดยในช่วงแรกเป็นการสร้างเอกภาพขึ้นในระบบกฎหมายว่าด้วยตัวแลกเงินในระหว่างมลรัฐที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐเดียวกัน และในระดับภูมิภาค

ประเทศฝรั่งเศสได้เริ่มมีบทกฎหมายในเรื่องนี้ตั้งแต่ ค.ศ. 1673 ซึ่งต่อมาได้ประมวลลงไว้ในประมวลกฎหมายพาณิชย์ แต่เมื่อบัญญัติเป็นต้วบทขึ้นแล้วก็มีผลให้การวิวัฒน์แห่งตัวเงินหยุดหรือดำเนินช้าลง จะมีการเปลี่ยนแปลงไปก็ในส่วนรายละเอียด จึงยังคงเป็นวิธีการที่หนักไปทางการค้าเป็นใหญ่ (mercantile theory) เยอรมันก็มีกฎหมายในเรื่องนี้ตั้งแต่ ค.ศ. 1849 ซึ่งประเทศส่วนมากในภาคพื้นยุโรป ถือเป็นหลักในการบัญญัติกฎหมายตัวเงินของตนขึ้น ส่วนอังกฤษ ศาลก็ต้องรับวิธีการของตัวเงิน และในที่สุดก็ได้มีพระราชบัญญัติในเรื่องนี้เมื่อ ค.ศ. 1882 โดยรวบรวมจากคำพิพากษาและวิธีปฏิบัติของพ่อค้าและธนาคาร ด้วยเหตุที่เพิ่งมีกฎหมายขึ้นเน้นขึ้นมาเช่นนี้ หลักการจึงแปลกไปจากของฝรั่งเศสบ้าง โดยหนักไปในทางธนาคารหรือเงินตรามากกว่า (banking or currency theory) แต่ในส่วนใหญ่ก็คล้ายคลึงกัน และศาลอังกฤษก็อาศัยเทียบเคียงแบบอย่างศาลในภาคพื้นยุโรปได้พิพากษาไว้ด้วย ในเมื่อมีปัญหาใหม่ ๆ เกิดขึ้น⁴ ส่วนประเทศต่าง ๆ ในทวีปอื่น ๆ นอกจากยุโรปก็ได้มีกฎหมายตัวเงินที่เป็นลายลักษณ์อักษรเช่นกัน โดยได้รับอิทธิพลจากกฎหมายตัวเงินของประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรปและประเทศอังกฤษ โดยในบางประเทศก็มีกฎหมายตัวเงินอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือประมวลกฎหมายพาณิชย์ เช่น ประเทศไทย หรือมีกฎหมายตัวเงินโดยเฉพาะ เช่น สิงคโปร์⁵

กฎหมายว่าด้วยตัวแลกเงินของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงวางอยู่บนรากฐานของกฎหมายว่าด้วยตัวแลกเงินใน 3 ระบบกฎหมายหลักของโลก คือ

1. The French Code de Commerce of 1807 (arts. 110 to 189)
2. The Allgemeine Deutsche Wechselordnung of 1848
3. The English Bills of Exchange Act of 1882

⁴จิตติ ดิงศภทิพย์, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบัญชีเดินสะพัดและตัวเงิน, หน้า 34.

⁵เสาวนีย์ อิศวโรจน์, คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวเงิน, หน้า 3.

จากความพยายามดังกล่าวแม้จะช่วยบรรเทาปัญหาความไม่มีเสถียรภาพ ของการใช้ ตัวแลกเปลี่ยนทางการค้าในรัฐเดียวกันเอง และในระดับภูมิภาค แต่ในขณะเดียวกันก็ได้ทำให้เกิด ความแตกต่างสำหรับการค้าระหว่างประเทศในระดับสากล ความพยายามดังกล่าวจึงเป็นเพียง การลดความหลากหลายของกฎหมายเอกชน (Private Law) ลงเท่านั้น โดยทำให้เกิด ความแตกต่างทางการค้าระหว่างประเทศตามระบบกฎหมายของกลุ่มประเทศต่าง ๆ จึงได้มี ความพยายามสร้างความเป็นเอกภาพของกฎหมายว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยนขึ้นในระดับสากล หลายต่อ หลายครั้ง

สมาคมการค้าแห่งเบอร์ลิน คือ Die Altesten der Kaufmannschaft ได้มอบหมาย ให้ Dr. Felix Meyer ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับตัวแลกเปลี่ยน ผลสำคัญจากการศึกษา ดังกล่าว ส่งผลให้รัฐบาลเยอรมันและอิตาลีเสนอให้รัฐบาลเนเธอร์แลนด์จัดการประชุมระหว่าง ประเทศว่าด้วยกฎหมายตัวแลกเปลี่ยนและเช็คขึ้นทำให้เกิดการประชุมที่กรุงเฮก ในปี ค.ศ.1910 และ 1912 โดยมีประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม 35 ประเทศ⁶ นำไปสู่การจัดทำอนุสัญญากรุงเฮก ว่า ด้วยกฎหมายเอกรูปของตัวแลกเปลี่ยนและตัวสัญญาใช้เงิน ค.ศ. 1912 ขึ้น ความพยายามสร้าง เอกภาพขึ้นในระบบกฎหมายว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยน และตัวสัญญาใช้เงินที่ส่งผลกว้างขวาง และ ค่อนข้างเป็นรูปเป็นร่าง ได้แก่

1) การจัดทำอนุสัญญากรุงเฮกว่าด้วยกฎหมายเอกรูปของตัวแลกเปลี่ยน และ ตัวสัญญาใช้เงิน ค.ศ. 1912 (Hague Convention on the Unification of the Law Relating to Bills of Exchange and Promissory Notes and Uniform Regulation of 1912)

ในปี ค.ศ. 1910 และ 1912 ได้มีการประชุมระหว่างประเทศ เพื่อจัดให้กฎหมายใน เรื่องนี้ลงรอยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ประเทศไทยมีผู้แทนร่วมอยู่ด้วย ที่ประชุมได้ยกร่างขึ้น เรียกว่า Preliminary Draft of the Uniform Law on Bills of Exchange and Promissory Notes Payable to Order⁷ ต่อจากนั้นก็ยังมีข้อตกลงเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเรื่องตัวเงินอีกบ้าง เพื่อมุ่งก่อพันธกรณีแห่งรัฐภาคีในอันที่จะนำกฎหมายเอกรูปแห่งอนุสัญญาไปใช้บังคับในดินแดน

⁶ Manley O. Hudson and A.H. Feller, " The International Unification of Laws Concerning Bills of Exchange, " Harvard Law Review XLIV No. 3 (January 1931) : 341.

⁷ จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบัญชีเดินสะพัดและตัวเงิน , หน้า 34.

ของรัฐภาคีซึ่งมีรัฐต่าง ๆ เข้าร่วมลงนามจำนวน 27 รัฐ แต่อนุสัญญาฉบับนี้ไม่ได้มีผลบังคับใช้ตามกฎหมายระหว่างประเทศ เนื่องจากขาดการให้สัตยาบันสารโดยผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 อย่างไรก็ตาม อนุสัญญาฉบับนี้ไม่ได้รับการลงนามจากประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแองโกล-อเมริกันคือ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาของกฎหมายฉบับนี้ยังไม่สามารถสร้างเอกภาพในระหว่างกฎหมายทั้ง 3 ระบบได้อย่างแท้จริง มีผลเพียงลดความหลากหลายของระบบกฎหมายที่มีอยู่ 3 ระบบลงเหลือเพียง 2 ระบบคือ ระบบกฎหมายเอกรูปกรุงเฮก (ซึ่งผสมานระบบกฎหมายฝรั่งเศสและเยอรมันเข้าด้วยกัน) และระบบกฎหมาย Anglo-American

2) การจัดทำอนุสัญญาเงินว่าด้วยกฎหมายเอกรูปของตั๋วแลกเงิน และตั๋วสัญญาใช้เงิน ค.ศ. 1930 (Geneva Convention Providing a Uniform Law for Bills of Exchange and Promissory Notes of 1930)

หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 สันนิบาตชาติ (The League of Nations) ได้ริ่ฟื้นการรวบรวมกฎหมายให้เป็นเอกภาพขึ้นใหม่ โดยได้มีการประชุมที่กรุงเจนีวา พิจารณาอนุสัญญาที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการทำให้ตั๋วแลกเงินและตั๋วสัญญาใช้เงินเป็นเอกภาพ The League of Nations ได้จัดทำข้อตกลงระหว่างประเทศในเรื่องตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงินและเช็ค ให้ชื่อว่า Convention Providing a Uniform Law for Bills of Exchange and Promissory Notes, June 7, 1930 กับ Convention Providing a Uniform Law for Cheque, March 19, 1931 และข้อตกลงเกี่ยวกับการชดกันบางประการแห่งกฎหมายในเรื่องเหล่านี้ แต่ประเทศอังกฤษและประเทศไทยมิได้ลงนามในข้อตกลงนี้ด้วย⁸ ในครั้งนี้ได้มีประเทศต่าง ๆ ให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาเจนีวา 20 ประเทศ นอกจากนี้ยังมีบางประเทศที่ได้รับเอาหลักการของอนุสัญญาฉบับนี้ไปใช้โดยมิได้ให้สัตยาบันอีก 30 รัฐ ทั้งนี้โดยอาศัยหลักการของระบบประมวลกฎหมายพาณิชย์ของฝรั่งเศสและเยอรมัน ขณะเดียวกันได้สะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวในการชักจูงให้ประเทศกลุ่ม Anglo-American อันได้แก่ประเทศที่ใช้ระบบ Common Law ซึ่งผูกพันกับ The English Bills of Exchange Act 1882 ของอังกฤษ รวมถึงประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งได้นำกฎหมายของอังกฤษมาเป็นแบบอย่างให้เข้าร่วมเป็นภาคี

⁸ จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบัญชีเดินสะพัดและตัวเงิน, หน้า 34.

ระบบกฎหมายตั๋วเงินที่เคยแยกออกเป็น 3 ระบบ อันได้แก่ อังกฤษ - อเมริกัน เยอรมันและฝรั่งเศส ก็นลดลงเหลือ 2 ระบบคือ ระบบอังกฤษ-อเมริกันและระบบที่ยึดแบบอย่างอนุสัญญากรุงเจนีวา เพราะอังกฤษและอเมริกา ถึงแม้จะเข้าร่วมประชุมด้วย ก็มิได้ลงนามในอนุสัญญาจัดให้มีกฎหมายนี้เป็นระเบียบเดียวกันเกี่ยวกับตั๋วเงิน⁹ ระบบกฎหมายตั๋วเงินตามแบบของ Geneva Convention และ The English Bills of Exchange Act (กลุ่ม Anglo - American) ทั้ง 2 ระบบนี้ยังคงมีความแตกต่างกันอยู่ โดยระบบ Anglo - American มีแนวโน้มที่จะยอมรับเหตุผลตามมาตรฐานในจารีตประเพณีทางการค้า และให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการพิจารณาปัญหาในทางปฏิบัติของบทบัญญัติพิเศษ ส่วนระบบ Geneva Convention ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายเอกรูปแห่งกรุงเฮก และเป็นบทบัญญัติสำหรับประเทศในกลุ่ม Civil Law จะเน้นในเรื่องของการบังคับใช้ตามรูปแบบอย่างเคร่งครัด การบังคับใช้ตราสารกระบวนการณ์ในการฟ้องร้องระหว่างคู่สัญญา

อนุสัญญาฉบับนี้ จึงไม่สามารถขจัดความขัดแย้งของระบบกฎหมายหลักของโลกได้นอกจากนี้อนุสัญญาเจนีวายังเปิดโอกาสให้รัฐภาคีสามารถตั้งข้อสงวนได้มากมาย จึงทำให้เกิดความหลากหลายในระหว่างรัฐภาคีด้วยกันเองอีกด้วย

3) การจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตั๋วแลกเงิน และตั๋วสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ ค.ศ.1988 (United Nations Convention on International Bills of Exchange and International Promissory Notes of 1988)

ในปี ค.ศ. 1950 สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการสร้างความเป็นเอกภาพขึ้นในระบบกฎหมายเอกชน (The International Institute for the Unification of Private Law หรือ UNIDROIT) ได้ก่อตั้ง International Congress ขึ้นเพื่อทำให้กฎหมายเกี่ยวกับตั๋วแลกเงินและตั๋วสัญญาใช้เงิน เป็นเอกภาพโดยได้ตั้งคณะอนุกรรมการ (Subcommittee) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการประมวลกฎหมายรูปแบบเกี่ยวกับตราสารเปลี่ยนมือ ในปี 1953 โดยได้มีการสรุปส่งท้าย (Final report) ในปี 1955 ว่าแนวคิดในการทำให้เกิดความเป็นเอกภาพระหว่าง

⁹ เฉลิม ยงบุญเกิด, ตั๋วแลกเงิน (พระนคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด รวมสาส์น , 2509) หน้า 249.

Geneva Convention กับระบบกฎหมายของ Anglo - American นั้นเป็นไปได้ยากและได้เสนอแนะแนวทางใหม่ คือการกำหนดหลักกฎหมายสำหรับตราสารเปลี่ยนมือซึ่งใช้ในทางการค้าระหว่างประเทศขึ้นใช้บังคับกับกรณีตัวแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ และตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศเท่านั้น

ในปี ค.ศ. 1966 ได้มีการตั้งคณะกรรมการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Commission on International Trade Law หรือ UNCITRAL) ขึ้น โดยมีความมุ่งหมายในการจะทำให้กฎหมายว่าด้วยการชำระเงินระหว่างประเทศเป็นเอกภาพ และในปี ค.ศ. 1972 ได้มีการตั้งคณะทำงานเพื่อเตรียมร่างกฎหมายรูปแบบของตัวแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ (A First Draft of Uniform Law on International Bills of Exchange) ขึ้น และได้มีการรวมตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศเข้าไปด้วย หลังจากนั้นได้มีการจัดเตรียมร่างกฎหมายดังกล่าวอยู่หลายฉบับ จนกระทั่งวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 1988 UNCITRAL ก็ได้รับรองร่างประชุมครั้งนี้ และมีฐานะเป็นอนุสัญญาสหประชาชาติในวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ. 1988 โดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (General Assembly) และเปิดให้มีการภาคยานุวัติ (Accession) และนับแต่วันที่เปิดให้ลงนามในวันที่ 9 ธันวาคม 1988 จนถึงวันที่ 30 มิถุนายน 1990 ปรากฏว่ามีรัฐที่ลงนามแล้วสองรัฐ ได้แก่ แคนาดา และ สหรัฐอเมริกา ซึ่งนับเป็นครั้งแรกของความพยายามจัดทำกฎหมายเอกรูปในระดับสากลที่ได้รับ การยอมรับจากประเทศในกลุ่ม Anglo - American

จากวิวัฒนาการดังกล่าว ทำให้เห็นถึงความพยายามในการที่จะทำให้เกิดความเป็นเอกภาพของกฎหมายตัวแลกเปลี่ยนและตัวสัญญาใช้เงิน โดยเริ่มจากแนวคิดในการสร้างความเป็นเอกภาพในลักษณะกฎหมายเอกชน (Private Law) แต่เนื่องจากมีความเป็นไปได้ยากมากจึงมีการเปลี่ยนแนวความคิดในลักษณะของการสร้างกฎหมายระหว่างประเทศ ที่ใช้บังคับกับกรณีตัวแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ และตัวสัญญาใช้เงิน ระหว่างประเทศเท่านั้น ทั้งนี้โดยเล็งเห็นถึงความสำคัญในการดำเนินธุรกรรมระหว่างประเทศ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับรัฐตั้งแต่สองรัฐขึ้นไป ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของกฎหมายที่จะนำมาบังคับใช้กับตราสารดังกล่าว ทั้งนี้กฎหมายว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยนและตัวสัญญาใช้เงินนั้น มีความสำคัญในเรื่องความสมบูรณ์ของตราสารว่ามีข้อความตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ หากขาดข้อความอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนด ย่อมไม่มีสภาพเป็นตัวเงินตามกฎหมายและเนื่องจากเป็นตราสารทางการค้าที่

เปลี่ยนมือได้ ทำให้มีคู่สัญญาเข้ามาเกี่ยวข้องของหลายฝ่ายจึงต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ไว้ให้ชัดเจน ตลอดจนสิทธิต่าง ๆ ของผู้ที่ได้รับตราสารดังกล่าวมาด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการใช้มาตรการทางกฎหมายสนับสนุนให้มีการใช้ตราสารเหล่านี้มากขึ้น อันจะมีผลทำให้สภาพเศรษฐกิจเกิดความคล่องตัว และขยายตัวอย่างรวดเร็ว.

เนื่องจากแต่ละประเทศต่างก็มีกฎหมายภายในใช้บังคับของตัวเอง แต่ละประเทศมีอำนาจอธิปไตยของตนในการบัญญัติกฎหมายให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ของตน จึงทำให้เกิดความแตกต่างของระบบกฎหมาย ก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายแก่ตราสารนั้น เช่น การกำหนดความสมบูรณ์ของตราสาร ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา การให้ความคุ้มครองผู้ทรงตามกฎหมาย การปลอมลายมือชื่อ การสลักหลังตราสาร อายุความเป็นต้น

เมื่อเล็งเห็นถึงปัญหาอันเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศเช่นนี้ จึงมีความจำเป็นในการบัญญัติอนุสัญญาดังกล่าวขึ้น เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกฎหมายและหวังว่าจะได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางต่อไป

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีอนุสัญญาดังกล่าวเกิดขึ้นแต่ในเนื้อหาของอนุสัญญานั้นมิได้กล่าวถึง ประเด็นการบังคับชำระหนี้ ซึ่งโดยวัตถุประสงค์ของการออกตั๋วแลกเงิน หรือตั๋วสัญญาใช้เงินนั้น เพื่อให้การชำระหนี้เป็นไปโดยรวดเร็วโดยการโอนตราสารดังกล่าว และคู่สัญญาที่เกี่ยวข้องกับตราสารนั้นย่อมมีหลายฝ่าย โดยเฉพาะในทางการค้าระหว่างประเทศ คู่สัญญาแต่ละฝ่ายมักจะอยู่คนละประเทศ การบังคับชำระหนี้เช่นนี้จึงต้องนำหลักในเรื่องกฎหมายขัดกันมาปรับใช้ ซึ่งหากผลของกฎหมายให้ใช้กฎหมายของประเทศคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบังคับโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นประเทศที่มีได้เข้าร่วมเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตั๋วแลกเงินและตั๋วสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ จะทำให้เกิดปัญหาการบังคับชำระหนี้ซึ่งไม่อาจนำหลักการของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตั๋วแลกเงิน และตั๋วสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ มาพิจารณาได้

สำหรับประเทศไทยนั้น ก่อนที่จะได้บัญญัติเรื่องตั๋วเงินขึ้น ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ย่อมเป็นที่ทราบกันว่า ศาลได้วินิจฉัยคดีโดยอาศัยหลักกฎหมายอังกฤษ

ผู้ร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะตัวเงิน ได้อ้างอิงที่มาตามร่าง Uniform Law ของที่ประชุมระหว่างประเทศที่กล่าวมาแล้วเป็นส่วนมาก รวมทั้งกฎหมายอังกฤษและกฎหมายของประเทศภาคพื้นยุโรปและญี่ปุ่นด้วย¹⁰ ต่อเมื่อได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยเอกเทศสัญญาขึ้นในปี พ.ศ. 2467 อันนับว่าเป็นบทบัญญัติกฎหมายฉบับแรกในประเทศไทย ที่เราได้บัญญัติกฎหมายลักษณะตัวเงินขึ้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ต่อมาได้มีการตรวจชำระบทบัญญัติดังกล่าวขึ้นใหม่ เพื่อให้ประมวลกฎหมายบรรพนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2472

จะเห็นได้ว่า กฎหมายตัวเงินของประเทศไทยนั้นมีที่มาจากทั้ง 2 ระบบ คือ ระบบกฎหมายเอกรูป (Uniform Law) และระบบของอังกฤษ (The Bills of Exchange Act, 1882) ซึ่งทั้ง 2 ระบบต่างก็มีความแตกต่างกันแม้ว่า ประเทศไทยจะไม่ได้ให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาดังกล่าวก็ตาม แต่ได้รับเอาหลักที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญามาใช้ในกฎหมายไทย ดังนั้น การที่ประเทศไทยจะเข้ามาเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเงิน และตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 นั้น จึงต้องพิจารณาถึงผลดี ผลเสีย ผลทางกฎหมายของไทย และปัญหากฎหมายที่ไม่สอดคล้องกัน ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตัวเงินของไทย เพื่อให้เป็นสากลมากขึ้น เพราะกฎหมายตัวเงินนั้นมิได้มีการปรับปรุงแก้ไขใหม่เลยนับแต่ได้มีการประกาศใช้มา

แนวทางในการแก้ไขกฎหมายตัวเงินของประเทศไทย อาจใช้วิธีแก้ไขบทบัญญัติเดิม ซึ่งมีอยู่แล้วให้สอดคล้องกัน หรือมีบทบัญญัติพิเศษเฉพาะเรื่องตัวเงินระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาถึงเหตุผลและความเหมาะสม ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยได้มีการทำธุรกิจระหว่างประเทศมากขึ้น จึงเห็นถึงความจำเป็นในการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องและส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศมากขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วย โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้เป็นยุคแห่งการไร้พรมแดนประกอบกับประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอัตราการขยายตัว

¹⁰จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบัญชีเดินสะพัดและตัวเงิน,

ทางเศรษฐกิจที่สูงอันแสดงให้เห็นถึงปริมาณของการค้าในธุรกิจ จึงสมควรที่ประเทศไทยจะได้มีการศึกษาถึงแนวทางในการนำหลักเกณฑ์ของตัวเงินระหว่างประเทศมาใช้ในประเทศไทย โดยมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะทำการศึกษาดัง

1. หลักเกณฑ์ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยน และตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 ว่ามีขอบเขตการบังคับใช้อย่างไร ความสมบูรณ์ของตราสาร ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาตามตราสารว่ามีอยู่อย่างไร
2. จะทำการศึกษาดังข้อดี ข้อเสีย เหตุผลและความจำเป็นในการเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ และตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ
3. จะทำการศึกษาดังปัญหาความไม่สอดคล้องกันของกฎหมายตัวเงินไทย กับหลักการของ UNCIBEN เช่น การคุ้มครองผู้ทรง การค้าประกันตราสาร รูปแบบของตราสาร
4. แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายของไทยในเรื่องดังกล่าว

ในการศึกษาตามขอบเขตดังกล่าวข้างต้น ผู้ทำการวิจัยจะได้พิจารณาถึงหลักกฎหมายในเรื่องตัวเงินของต่างประเทศ ได้แก่ ระบบกฎหมายของอนุสัญญากรุงเจนีวา ระบบกฎหมาย Anglo - American ตลอดจนพิจารณาถึงเหตุผลและที่มา ของบทบัญญัติในอนุสัญญาดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณารับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยนและตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศมาใช้ในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด และสาระสำคัญของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยนและตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ
2. ศึกษาถึงความจำเป็น และความเหมาะสมในการเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยนและตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ
3. ศึกษาถึงปัญหาทางกฎหมาย ซึ่งไม่สอดคล้องกันของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยนและตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ กับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยตัวเงิน เช่น หลักเรื่องผู้ทรงกับผู้ทรงที่ได้รับการคุ้มครอง การอาวัล (Aval)

กับการรับประกันตราสาร (Guarantee) รูปแบบของตราสาร การลงลายมือชื่อที่ส่งโดยโทรสาร

4. ศึกษาถึงแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยตั๋วเงินของประเทศไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับตั๋วแลกเงินระหว่างประเทศ และตั๋วสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ

วิธีการศึกษา

การศึกษาหัวข้อวิทยานิพนธ์ดังกล่าวนี้ จะทำการศึกษาจากเอกสารโดยทำการค้นคว้าจากเอกสาร ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ในรูปแบบของหนังสือและบทความทางกฎหมาย ในแง่ผลกระทบทางปฏิบัติและปัญหากฎหมายในการมีกฎหมายเกี่ยวกับตั๋วเงินระหว่างประเทศในประเทศไทย โดยนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการศึกษา และนำมาเปรียบเทียบเพื่อสรุปเป็นข้อเสนอแนะในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว

ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะศึกษาประวัติความเป็นมาของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตั๋วแลกเงินและตั๋วสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ ข้อดี ข้อเสีย ในเชิงวิเคราะห์ในการเข้าเป็นภาคีและสาระสำคัญของหลักกฎหมายของอนุสัญญาดังกล่าว เพื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายว่าด้วยตั๋วเงินของไทยว่ามีความไม่สอดคล้องกันอย่างไรในประเด็นสำคัญ เช่น สิทธิของผู้ทรงการอาวัล และปัญหาการขัดกันแห่งกฎหมายตลอดจนแนวทางแก้ไขปรับปรุง ประยุกต์ใช้กับกฎหมายว่าด้วยตั๋วเงินของไทย เพื่อให้กฎหมายว่าด้วยตั๋วเงินของไทยมีความเป็นสากล และส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศโดยใช้วิธีการวิจัยเอกสารเป็นหลักในการศึกษา

อย่างไรก็ตาม วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาเฉพาะผลที่เกิดทางด้านการพัฒนากฎหมายภายในว่าด้วยตั๋วเงินระหว่างประเทศเท่านั้น มิได้ศึกษาด้านผลกระทบต่อกฎหมายระหว่างประเทศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเขียนวิทยานิพนธ์

1. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ในวิวัฒนาการและหลักการของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยนและตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ อันจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาและวินิจฉัยหลักการของอนุสัญญาดังกล่าว ในกรณีที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว
2. การศึกษาถึงความจำเป็น ผลดี และผลเสียในการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา เพื่อให้ทราบถึงเหตุผลและความเหมาะสมในการเข้าเป็นภาคี
3. เพื่อให้ทราบถึงปัญหากฎหมาย อันเกิดจากความแตกต่างของระบบกฎหมายของประเทศไทย กับระบบกฎหมายของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยนและตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ ในประเด็นสำคัญ เช่น สิทธิของผู้ทรง การค้าประกันตราสาร เป็นต้น
4. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยตัวเงินของประเทศ ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

สมมติฐานของวิทยานิพนธ์

สมมติฐานของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ คือ จากความพยายามขององค์การระหว่างประเทศในการสร้างเอกภาพแก่กฎหมายเกี่ยวกับตัวแลกเปลี่ยนและตัวสัญญาใช้เงิน จนมาสู่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ และตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ ซึ่งมีหลักกฎหมายสำคัญคล้ายคลึงกับระบบตัวเงินของไทย โดยมีความแตกต่างในรายละเอียด และมีลักษณะที่ทันสมัยสอดคล้องกับทางปฏิบัติทางการค้า การเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาที่บังคับใช้กับตัวแลกเปลี่ยนและตัวสัญญาใช้เงินระหว่างประเทศ จึงไม่กระทบต่อหลักกฎหมายที่สำคัญที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวเงินของไทย